

KULTURNÍ KALENDÁŘ

města

HRANIC

Listopad 1961

Vydává Osvětová beseda v Hranicích — Cena 20 hal.

Po boku SSSR za mír a nová vítězství
socialismu a komunismu.

KULTURNÍ KALENDÁŘ NA LISTOPAD 1961

5. ne **Hvězdicová štafeta přátelství a míru.**
6. po **Lampiónový průvod městem a ohňostroj u sokolovny.** 19 hod.
7. út **Manifestace pracujících na náměstí K. Gottwalda.** 14 hod.
9. čt **Fásma k výročí VŘSR — I. ZDŠ. Osvětová beseda.**
17. pá **Slavnostní koncert státního symfonického orchestru Moravská filharmonie.** Sokolovna — 20 hod. — II. abonentní koncert.
18. so **Ústřední štafeta přátelství a míru.** Náměstí K. Gottwalda. 10 hod.
Módní přehlídka v sokolovně. 19,30 hod.
19. ne **Beskydské divadla. Arbusov: Irkutská historie.** Sokolovna, 20 hod.
20. po **Hudebně literární večer k MČSP.** Hudební škola, 19,30 hod.
28. út **Besídka ruské hudby.** Hudební škola, 19,30 hod.
30. čt **Koncert Ostravského kvarteta.** Hudební škola, 20 hod.

VÝSTAVY

- 6.—12. **Výstava sovětské knihy a reprodukcí.** Gotický sál radnice.
9.—12. **II. výstava ovoce a květin, kaktusů a včelařských potřeb.** Restaurace Motošín.

Bližší na plakátech. Ověřte si datum, místo a dobu konání akcí, nedošlo-li ke změně.

PROGRAM HRANICKÝCH KIN

KINO SVĚT

- 1.— 2. **Kdo se směje naposled.** NDR. Mládež od 10 let.
3.— 6. **Dvanáct rozhněvaných mužů.** Francie. Mládež ne.
7.— 9. **Živí hrdinové.** SSSR. Mládež ano.
10.—13. **Každá koruna dobrá.** ČSSR. Mládež ne.
14.—16. **Čisté nebe.** SSSR. Mládež ne.
17.—20. **Letadlo startuje v 9 hodin.** Širokouhlý. SSSR. Mládež od 10 let.
21.—23. **Svědék, který nepromluvil.** Itálie. Mládež ne.
24.—27. **Profesor Mamlock.** NDR. Mládež od 10 let.
28.—30. **Tenkrát o vánocích.** ČSSR. Mládež od 10 let.

KINO OKO

- 1.— 2. **Obchodník s deštěm.** USA. Mládež ne.
3.— 6. **Předjaří.** ČSSR. Mládež od 10 let.
7.— 9. **Liják.** Maďarsko. Mládež ne.
10.—13. **Lidé na mostě.** SSSR. Mládež od 10 let.
10.—13. **N. S. Chruščov.** SSSR. Mládež ano.
14.—16. **Zapomenutá ulice.** Bulharsko. Mládež od 10 let.
17.—20. **Alba Regia.** Maďarsko. Mládež od 10 let.
21.—23. **Pruhovaná plavba.** SSSR. Od 10 let.
24.—26. **Rozrušená země.** III. SSSR. Mládež ano.
27.—28. **Svědectví. I.** ČSSR.
29.—30. **Svědectví. II.** ČSSR.

Představení pro mládež :

4. **Kočí škola,** ČSSR.
11. **Kouzelné plátno.** ČSSR.
18. **Poštácká pohádka.** ČSSR.

Festival dětských filmů :

24. Tajemství krápníkové jeskyně. SSSR.
25. Ledové moře volá. ČSSR.
26. Péťa a Červená Karkulka. SSSR.
27. OK 12 startuje. ČSSR.
28. Tužka a guma. ČSSR.
29. Jednooký obr. SSSR.

Kino ČAS každou neděli od 9 do 11,30 hod. nepřetržitě.

PROGRAM V ČS. STÁTNIÍCH LÁZNÍCH TEPLICE NAD BEČVOU

1. st Večer náladové hudby ZK Sigma.
2. čt Beseda o SSSR.
5. ne Koncert orchestru ZK Sigma.
8. st Večer náladové hudby ZK Sigma.
9. čt Koncert dechové hudby s. Pumprly.
10. pá Beseda o SSSR.
12. ne Koncert orchestru ZK Sigma.
15. st Večer náladové hudby ZK Sigma.
16. čt K mezinárodní situaci. Beseda.
19. ne Koncert orchestru ZK Sigma.
22. st Večer náladové hudby ZK Sigma.
23. čt Národopisný soubor zaměstnanců lázní Teplice.
24. pá Beseda o Hranicích a okolí.
26. ne Koncert orchestru ZK Sigma.
30. čt Koncert dechové hudby s. Pumprly.

DĚJINY HRANICKA

(2. část)

Z mladší doby kamenné — neolitu, který trval asi od 5.000—3.000 před n. l., není v našem kraji zatím mnoho důkazů o osídlení. Nedá se zatím říci, není-li důkazů proto, že zde nebylo příliš husté osídlení, nebo proto, že zde dosud nebyl veden důkladný průzkum.

V neolitu se už nezabývali lidé jen lovem a sběrem, přešli již k pastevectví a zemědělství, znali už i předělení a tkaní vláken. V této době se vyráběly ještě stále pazourkové nástroje, hlavně nožičky, škrabadla a skládané nástroje, ale začíná už i výroba hlazených nástrojů z hornin (motyky, sekyry, mlaty) a výroba keramiky. Objevují se i drtící a třecí kameny, které představují první ruční mlýnky. Vzácně se objevuje v nálezech i kov. Jednotná vývojová údobí jsou nejčastěji pojmenována podle tvarů keramiky nebo podle výzdobných prvků na nádobách.

Z nejstaršího období neolitu, tzv. volutové keramiky, máme v hranickém muzeu něco pazourkových nástrojů a střepy nádob, nalezené u Veselíčka, Lazníček a Dol. Újezda. Byly tam zjištěny osady prvních zemědělců. Prozkoumal je dr. Červinka už ve dvacátých letech tohoto století. Malý pohárek z volutové keramiky byl nalezen při stavbě školy v Hustopečích (1946). V muzeu máme dále řadu hlazených nástrojů, které byly nalezeny při orání na polích, při kopání sklepů, studní a kanálů. Jednalo se ve většině případů asi o rozrušené hroby, kdy už byla kostra strávena půdou a hrobová jáma zničena tak, že se nedala zjistit. U mnohých předmětů chybí označení místa nálezu a uvedení nálezových okolností, takže není možno pokusit se o nový průzkum na místě nálezu. Přáli bychom si, aby byl každý nález ihned hlášen, abychom podchytením všech nalezišť pomohli vytvořit správný obraz nejstaršího osídlení našeho kraje.

Do sklonku neolitu, nebo už do počátku eneolitu (pozdní doby kamenné) patří nálezy ze Cvrčova nad Teplícemi. Studenti Pavel Masař, Juraj Jaročský, L. Brada a ještě jiní zde našli větší množství drobných hnědavých pazourků. V poslední době jsme zde našli i něco střepů nádob, které ukazují na osídlení tohoto místa na rozhraní mladší a pozdní doby kamenné (poč. 2. tisíciletí př. n. l.).

Největší počet nálezů na Hranicku patří eneolitu. Tehdy zde sídlili dávní, již usazení zemědělci a pronikly sem i skupiny cizích pastevců, nositelé kultury šňůrové kera-

miky a zvoncovitých pohárů. Už dříve byla uveřejněna řada eneolitických nálezů z Moravské brány (J. Skutil), jiné jsou nového data a nebyly dosud nikde uvedeny. Ze starších nálezů máme v hranickém muzeu sekyromlaty, sekyry a motyky z Drahotuše, Klokočí, Podhoří, Lhotky, Jezernice, Dolního Újezda, Veselíčka, Radvanic, Týna, Soběchleb, Rakova, Paršovic, Ústí, Špiček, Zámorsk, Hluzova, Kelče, Stříteže, Zbrašova.

V minulém roce jsme získali několik nových předmětů: zlomky mlatů a motyk z Radotína a ze Soběchleb, malý mlat z Velké, několik sekyrek a krásný mlat z Rouského. Všechny tyto nástroje pocházejí z polí kolem jmenovaných vesnic. Nejdůležitější jsou dva nálezy z Rouského, k nimž došlo na podzim r. 1960, protože u nich známe přesně místo a máme i střepy nádob, které určují blíže dobu, do níž tyto nálezy patří. Družstevníci (s. Ryška, Irgl, Hlava a ještě jiní) vykopali skoro celou, velkou nádobu a sekyromlat. Krátce nato se našly nedaleko místa prvního nálezu střepy asi tří dalších nádob a hliněných přeslen. Oba nálezy patří do eneolitu. Členové Archeologického ústavu v Brně projeví o nálezy velký zájem. Dr. A. Medunová navštívila Rouské a podle vzhledu místa nálezů považuje za možné, že by se zde mohly najít další doklady osídlení z eneolitu, snad i z neolitu. Náleziště bylo zařazeno do plánu příštích průzkumů Archeologického ústavu.

Do eneolitu patří většina mohyl našeho kraje. Byly už částečně prozkoumány před mnoha lety (dr. Wankel, dr. Červinka, dr. Přikryl) a zprávy o jejich existenci i o nálezech v nich uveřejněny (např. i v Záhorské kronice). V mohylách u Němetic byly nalezeny nádoby z tzv. šňůrové keramiky. V lese Lišky u Rouského je skupina mohyl, odkud se uvádějí nádoby zvoncovitých pohárů. Mohyly u Týna obsahovaly krásné sekyromlaty (bojové zbraně) a zlomky nádob, zase pravděpodobně ze šňůrové keramiky. V jedné z mohyl u Podhůry u Lipníka byl nalezen kromě kamenných platů a střepů nádob i pohřeb.

Mohyly jsou také u Radotína a snad i u Lhoty. Podle nálezů z mohyl můžeme usuzovat, že do našeho kraje přišlo v eneolitu několik skupin pastevců, nositelů kultury keramiky šňůrové, kteří proputovali celou střední Evropou. Zvláštěností u tohoto lidu je pohřbívání v jámě pod mohylami, jak se nalézá na severových. Moravě, protože všude jinde pohřbívali příslušníci této kultury své mrtvé jiným způsobem.

V lese od Rouského směrem na Malhotice je velká mohyla, o níž zatím není možno říci, do které doby patří. Její existence byla rovněž oznámena Arch. ústavu. Všechny mohyly našeho kraje byly lidem dříve považovány za hroby Slovanů. Zatímni průzkum však ukazuje na kulturu o mnoho století starší, než jsou první známé doklady slovanského osídlení.

V době bronzové (asi 1.800—900 př. n. l.), kdy už lidé znali výrobu kovů a kdy šel vývoj zásluhou této znalosti ještě rychleji vpřed, byl náš kraj dosti hustě zalidněn. Je známo pohřebiště lidu tzv. popelnicových polí u Milotic a u Kelče. Jméno je odtud, že tento lid své mrtvé spaloval a nádoby s popelem — popelnice ukládal vedle sebe na určitém místě. Zbytky nádob a bronzové předměty z těchto dvou nalezišť jsou uloženy v muzeu ve Val. Meziříčí a v Kelči. V pozdějším údobí bronzové doby, zvaném kultura slezsko-platěnická, byly osady u Kelče a u Oseka. Nejvýznamnějším nálezem z této doby je bronzový poklad z Černotína, uložený v hranickém muzeu. Obsahuje 21 náramků, spony, 2 sekyry, štítovou puklici, kopí a zlomky. Kromě těchto dokladů osídlení máme ještě řadu ojedinelých nálezů. Od Ústí pochází bronzový klín, od Kladrůvka bronzová sekyra a další drobné předměty; bronzový srp a sekyra jsou od Dol. Újezda. Snad i na těchto místech se ještě někdy najdou stopy po osadách.

Nevíme zatím vůbec, jak vypadalo u nás osídlení za počínající doby železné. Svědectví o Keltech nám dosud dává jediný předmět — keltská mince, nalezená snad v Lipníku. Mezera v prehistorii Hranicka pokračuje i za

dalších kulturních údobí doby železné. Nemáme zatím nálezy ani z období zvaného obdobím římského císařství, ani z doby nazvané údobím stěhování národů. Doloženo je až slovanské osídlení. Nalézají se stopy slovanských pevností — hradisek i střepy nádob. Nejbližše máme hradisko u Teplíc, nad místem, kde se stýkají silnice od Ústí a od Opatovic. Hradisko je dosti rozlehlé. Vnitřní plocha má asi 1,5 ha. Dosud zde nebylo kopáno, takže nevíme, do kterého údobí slovanských dějin máme toto místo řadit. Z okolí Rouského a Kelče máme něco šedavých střepů, zdobených vlnovkou, které pocházejí asi ze 12 stol. Ze Soběchlebu získal s. Semerád červenohnědé střepy nádob ze 12.—13. stol. Před 2. světovou válkou byl nalezen na vrchu Strážném u Kelče poklad mincí. Obsahuje mince od konce I. tis. n. l. (doba Boleslavů) až asi do pol. II. tis. Tento poklad máme rovněž v městském muzeu.

Na Cvrčově se nacházejí střepy nádob z období, kdy zde stával hrad. J. Jarocký zde našel i zajímavý doklad středověké hračky, hlavičku hliněného koníka.

Na podzim 1960 se našlo velké množství střepů v Rouském. Jedná se asi o odpadovou jámu ze 14.—15. stol., jak ukazuje vzhled střepů. Sestavit se dala jedna menší nádoba a část poklice. Tento nález znovu dokazuje souvislost osídlení od nejstarších dob na Kelečsku.

K archeologickým nálezům je třeba počítat i předměty, vykopané na hranickém náměstí při hloubení jímky na kašnu. Našly se drobné úlomky nádob, železné kopí, hřeby a podkovy a velké množství zvířecích kostí. Některé předměty ukazují na 16. stol., jiné na dobu ještě mladší. Mohlo by se jednat o zbytky nějakého vojenského tábora.

Tím končí řada archeologických nálezů našeho kraje. Je jich dost a určitě jich bude stále přibývat. Obracíme se s prosbou na všechny, aby nám pomohli ve shromažďování nálezů a přispěli tak k poznání dávného života našeho kraje.

M. J.